

УДК 811.111'37:159.925.8

DOI: [https://doi.org/10.18524/2307–4604.2022.2\(49\).268203](https://doi.org/10.18524/2307–4604.2022.2(49).268203)

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АВТОРСЬКОЇ ОПОВІДІ У РОМАНІ М. ХЕДДОНА «THE CURIOUS INCIDENT OF THE DOG IN THE NIGHT-TIME»

Попік І. П.

кандидат філологічних наук, доцент,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
<https://orcid.org/0000–0001–6191–2298>

Тхор Н. М.

кандидат філологічних наук, доцент
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
<https://orcid.org/0000–0003–4306–4242>

Стаття присвячена дослідженню лінгвістичних графічних засобів та авторського нарративу у романі М. Хеддона «The Curious Incident of the Dog in the Night-Time». Предметом дослідження виступає полікодовий художній текст, об'єктом є функції графічних засобів зображення реальності та особливості авторського нарративу у досліджуваному романі. Актуальність даної роботи зумовлена зростаючою частотністю використання полікодових елементів у творах сучасної літератури, а також відносно малою кількістю досліджень, присвячених даній темі. Основним методом дослідження виступав контекстуально-інтерпретаційний, сутність якого полягає в дослідженні тексту у різних типах контексту на основі інтерпретації дослідником текстових категорій та компонентів. У тексті використовуються іконічні та параграфемні елементи. До параграфемних належать шрифт, кегль, відступи, розкладка тексту на сторінці, великий чи малий розмір літер. Згідно з дослідженням, параграфемні елементи зустрічаються з високою частотністю, виражають суб'єктивне відношення персонажа до висловлювання, вказують на тип зв'язків виділеного тексту з сюжетом твору, дають уявлення про місце такого тексту у загальному текстуральному просторі. Іконічний елемент — схеми, малюнки, креслення — слугують доповненням до основного текстового опису реалій роману. Без текстового супроводу іконічні елементи лишаються незрозумілими. Вони, як і параграфемні елементи, слугують для привертання уваги адресата, полегшують сприйняття тексту та в деяких випадках слугують для подальшого розкриття характеру основного персонажа. Репрезентація персонажної мови знаходиться на дещо примітивному рівні, що слугує для кращої імплементації авторського задуму. Серед основних стилістичних прийомів слід назвати полісиндетон, різні види повтору, паралельні конструкції. Всі зазначені прийоми додають логічності, конкретності викладу, що іноді

є гротескним, за допомогою чого створюється автентичний та дуже характерний образ наратора.

Ключові слова: лінгвістика тексту, полікодовий текст, наратор.

STYLISTIC FEATURES OF THE AUTHOR'S NARRATIVE IN THE NOVEL BY M. HADDON «THE CURIOUS INCIDENT OF THE DOG IN THE NIGHT-TIME»

Popik I. P.

candidate of philological sciences, associate professor
Odesa I. I. Mechnikov National University

Tkhor N. M.

candidate of philological sciences, associate professor
Odesa I. I. Mechnikov National University

The article is devoted to the study of linguistic graphic means and the author's narrative in M. Haddon's novel «The Curious Incident of the Dog in the Night-Time». The subject of the research is a polycode artistic text, the object is the functions of graphic means of depicting reality and the features of the author's narrative in the novel under study. The relevance of this work is determined by the increasing frequency of the use of polycode elements in works of modern literature, as well as the relatively small number of studies devoted to this topic. The main research method was contextual-interpretative, the essence of which is to study the text in different types of context based on the researcher's interpretation of text categories and components. Iconic and paragraphemic elements are used in the text. Paragraphemic ones include font, indents, layout of the text on the page, uppercase or lowercase letters. According to the research, paragraphemic elements occur with a high frequency, express the subjective attitude of the character to the statement, indicate the type of connections of the selected text with the plot of the work, give an idea of the place of such a text in the general textual space. The iconic element — diagrams, drawings, pictures — serve as a supplement to the main textual description of the realities of the novel. Iconic elements remain incomprehensible without textual support. They, like paragraphemic elements, serve to attract the attention of the addressee, facilitate the perception of the text, and in some cases serve to further reveal the character of the protagonist. The representation of character language is at a somewhat primitive level, which serves for better implementation of the author's idea. Polysyndeton, various types of repetition, parallel constructions should be mentioned among the main stylistic devices. All these methods add logic and concreteness to the presentation, which is sometimes grotesque, with the help of which an authentic and very characteristic image of the narrator is created.

Key words: text linguistics, polycode text, narrator.

Вступ. Завдяки тотальній комп'ютеризації та модернізації поліграфічних пристроїв нового графічного оформлення набуває постмодерністське текстотворення художнього тексту. Це знаходить свій вияв у плюралістичності його змісту та особливому графіко-зображальному оформленні (графічні засоби зорової виразності друкованого художнього тексту, шрифти, види набору, засоби сегментації тексту, інтонаційно-пунктуаційні засоби). У результаті такої візуалізації не лише буквено-словесні, але й будь-які інші графічні знаки стають композиційними одиницями зображення (Степанюк 2002).

Метою нашого дослідження є аналіз лінгвістичних графічних засобів та авторського нарративу у романі М. Хеддона (M. Haddon) «The Curious Incident of the Dog in the Night-Time». Предметом дослідження виступає полікодовий художній текст, об'єктом є функції графічних засобів зображення реальності та особливості авторського нарративу у досліджуваному романі. Актуальність даної роботи зумовлена зростаючою частотністю використання полікодових елементів у творах сучасної англійської літератури, а також відносно малою кількістю досліджень, присвячених даній темі. Основним методом дослідження виступав контекстуально-інтерпретаційний, сутність якого полягає в дослідженні тексту у різних типах контексту на основі інтерпретації дослідником текстових категорій та компонентів (Бехта 2004).

Дослідження проводилося у рамках лінгвістики тексту — розділу загального мовознавства, який розглядає текст як систему найвищого рангу, як складну єдність, структурно-семантичне утворення, відмінне від простої послідовності речень, яке посилює увагу до акту комунікації, і коло інтересів якого з кожним роком збільшується. Структура тексту складається із різнорівневих одиниць, системна взаємодія яких складається та направляється автором. Саме його позиція, його точка зору є визначальною у художньому творі. Проте вираження власне авторської позиції розподіляється у тексті неоднорідно та нерівномірно, оскільки авторське мовлення чергується із персонажним мовленням. Подібна багатосторонність точок зору робить текст поліфонічним та багатогранним (Кухаренко, 2002: 155).

Результати і обговорення. При дослідженні невербального компонента полікодового художнього тексту слід розмежовувати іконічний, або зображальний компонент, та параграфемний. До засобів параграфеміки, які використовуються в тексті для додаткового по-

силення лексичних одиниць, відносяться форма і кегель шрифту, його колір, тло, капіталізація, підкреслення, сегментація тексту, його розміщення на папері, довжина рядка, пробіли, розбивка, формат паперу, ширина полів, незвичайне написання, абзац, декоративні елементи. Спочатку розглянемо параграфематику в тексті твору.

Роман «The Curious Incident of the Dog in the Night-Time» містить 233 розділи. Однак насправді їх лише 51. На початку книги автор пояснює, що розділи нумеруються лише простими числами (2, 3, 5, 7, 11, 13,...), що зумовлено розумовим відхиленням головного персонажа. Таким чином автор дає читачеві змогу краще зрозуміти хід думок Крістофера Буна.

Фіксуємо впродовж всього роману використання різного розміру основного шрифту та варіацію шрифтів. Наприклад, текст, написаний меншим кеглем, не відноситься до основної розповіді і є цитатою. Використовується менший розмір та фраза наводиться з абзацу, щоб, по-перше, привернути увагу читача, а по-друге, показати її малозначимість для головного персонажа, що позиціонує її як незрозумілу та непотрібну. Далі наводимо уривки з напівжирним шрифтом та капіталізацією.

*Then Mrs. Shears came over and cooked supper for us. And she was wearing sandals and jeans and a T-shirt which had the words **WINDSURF** and **CORFU** and a picture of a windsurfer on it.*

*Or you see a sign which says **KEEP OFF THE GRASS** but it should say **KEEP OFF THE GRASSAROUND THIS SIGN** or **KEEP OFF ALL THE GRASS IN THIS PARK** because there is lots of grass you are allowed to walk on.*

Вищенаведені капіталізовані слова позначають написи на об'єктах, що оточують персонажа (одяг, знак з написами у парку). В реальності ці написи зазвичай одразу привертають увагу великим розміром шрифту та яскравістю. Саме це й передає автор на письмі: читач отримує краще візуальне уявлення про описуваний предмет. В деяких випадках бачимо відступи від лівого поля. Наприклад:

And then I did some reasoning. I reasoned that Father had only made me do a promise about five things, which were:

Not to mention Mr. Shears's name in our house

Not to go asking Mrs. Shears about who killed that bloody dog

Not to go asking anyone about who killed that bloody dog

*Not to go trespassing in other people's gardens
To stop this ridiculous bloody detective game.*

Автор вдало подає у формі списку деякі обіцянки Крістофера Буна. Одразу привертається увага читача до структурованості думки персонажа, що є важливим елементом сюжету. Є й інші випадки використання відступів: переписка персонажів подана з додатковими відступами. Таким чином досягається ефект ілюстрації аркушу паперу — поштового листа — на сторінці книги. Доволі часто зустрічаються довгі одноманітні діалоги. Наприклад:

And he said, "What are you doing here?"

And I said, "I needed to sit down and be quiet and think."

And he said, "OK, let's keep it simple. What are you doing at the railway station?"

And I said, "I'm going to see Mother."

And he said, "Mother?"

And I said, "Yes, Mother."

And he said, "When's your train?"

And I said, "I don't know. She lives in London. I don't know when there's a train to London."

And he said, "So, you don't live with your mother?"

And I said, "No. But I'm going to."

And then he sat down next to me and said, "So, where does your mother live?"

And I said, "In London."

And he said, "Yes, but where in London?"

And I said, "451c Chapter Road, London NW2 5NG."

Кожна нова репліка — це нова думка, наступна дія. Знов-таки, робиться акцент на структурованості свідомості головного героя, в читача виникає асоціація з усталеним порядком завдяки чіткому розташуванню коротких реплік з однаковою вступною авторською ремаркою.

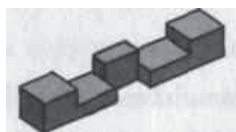
Далі розглянемо уривок, в якому зустрічаються разом іконічний та параграфемний компоненти.

The sergeant behind the desk had very hairy hands and he had bitten his nails so much that they had bled. This is what I had in my pockets:

1. A Swiss Army knife with 15 attachments including a wire stripper and a saw and a toothpick and tweezers

2. A piece of string

3. A piece of a wooden puzzle which looked like this

4. 3 pellets of rat food for Toby, my rat

5. J1.47 (this was made up of a J1 coin, a 20p coin, two 10p coins, a 5p coin and a 2p coin)

6. A red paper clip

7. A key for the front door.

По-перше, увагу привертає розташування тексту методом списку — з відступами з лівого боку. Але не менш важливим тут є іконічний елемент — схематичне зображення іграшки. У даному фрагменті наводиться список детально описаних речей, що мав при собі протагоніст. Автор використовує оригінальний підхід — схематичне зображення для доповнення словесного опису. Те ж саме спостерігається в інших уривках, наприклад:

Eight years ago, when I first met Siobhan, she showed me this picture

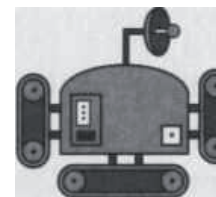
and I knew that it meant “sad,” which is what I felt when I found the dead dog. Then she showed me this picture

and I knew that it meant “happy,” like when I’m reading about the Apollo space missions, or when I am still awake at 3 a.m. or 4 a.m. in the morning and I can walk up and down the street and pretend that I am the only person in the whole world. (30, с. 50)

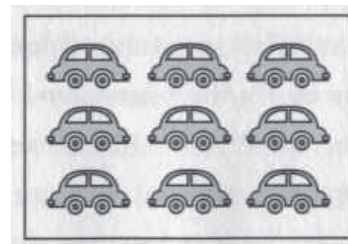
Зв’язок вербального і іконічного компонентів проявляється в семантичних зв’язках, що існують між ними. Між вербальною і образотворчою частинами художнього полікодового тексту можуть встановлюватися зв’язки взаємодоповнення і взаємозалежності. При відносинах взаємозалежності зображення залежить від вербального коментаря, який визначає його інтерпретацію. Без коментаря сенс зображення незрозумілий або може бути невірно витлумачений. Вербальний коментар в цьому випадку виконує первинну, основну функцію. Це можна простежити на такому прикладі:

Then, after lunch, I spent the afternoon doing art with Mrs. Peters and I painted some pictures of aliens which looked like this:

Або ж:

The card had pictures of cars on the front. It looked like this: (30, с. 36)

Без належного вербального тлумачення іконічний елемент в даному прикладі залишається незрозумілим.

Слід зазначити, що репрезентація персонажної мови знаходиться на дещо примітивному рівні. По-перше, це пояснюється особливостями персонажа-наратора: він використовує тільки інтродуктивне дієслово “said”, тому що не розрізняє емоції людей. Для нього не мають значення відтінки значення інтродуктивних слів. Такий прийом,

у свою чергу, дозволяє авторові відійти від власної оцінки висловлювань персонажів та дозволити читачеві робити свої суб'єктивні висновки щодо сюжету твору. По-друге, сучасна література має тенденцію до відходу від розгорнутих описів та більше концентрується навколо безпосередньої дії, що й обумовлює знижену увагу до синонімічних рядів лексем. Знижена лексика в першому уривку додає автентичності висловлюванню.

За кількістю словоформ речення не є однорідними. Збалансована структура речень, як було зазначено, є характерною для даного роману, оскільки така структура дозволяє зробити наголос на логічності та аргументованості викладу, що й є фінальною метою автора твору, що аналізується. Але зустрічаються також вільна та періодична (рідше) структури.

Висновки. У розглянутому романі використовуються іконічні та параграфемні елементи. До параграфемних належать шрифт, кегль, відступи, розкладка тексту на сторінці, великий чи малий розмір літер. Згідно з дослідженням, параграфемні елементи зустрічаються з високою частотністю, виражають суб'єктивне відношення персонажа до висловлювання, вказують на тип зв'язків виділеного тексту з сюжетом твору, дають уявлення про місце такого тексту у загальному текстуальному просторі. Іконічний елемент — схеми, малюнки, креслення — слугують доповненням до основного текстового опису реалій роману. Без текстового супроводу іконічні елементи лишаються незрозумілими. Вони, як і параграфемні елементи, слугують для привертання уваги адресата, полегшують сприйняття тексту та в деяких випадках слугують для подальшого розкриття характеру основного персонажа.

Щодо стилістичних особливостей авторської оповіді у романі М. Хеддона (M. Haddon) «*The Curious Incident of the Dog in the Night-Time*», було зроблено наступні висновки: структура твору не є однорідною, роман написаний уривками, що не є хронологічно зв'язаними між собою, але логічно доповнюють розповідь та є необхідними для цілісного розуміння та сприйняття тексту. За кількістю словоформ речення не є однорідними. Збалансована структура речень є характерною для даного роману, оскільки така структура дозволяє зробити наголос на логічності та аргументованості викладу, що й є фінальною метою автора твору, що аналізується. Конструкції, використані для передачі основної дії, є неінвертизованими та зберігають формаль-

ну логіку викладу. Репрезентація персонажної мови знаходиться на дещо примітивному рівні, що слугує для кращої імплементації авторського задуму. Серед основних стилістичних прийомів слід назвати полісиндетон, різні види повтору, паралельні конструкції. Всі зазначені прийоми додають логічності, конкретності викладу, що іноді є гротесковою, за допомогою чого створюється автентичний та дуже характерний образ наратора — головного героя.

Список літератури

- Бехта І. А. Дискурс наратора в англійській прозі. К.: Грамота, 2004. 304 с.
 Кухаренко В. А. Інтерпретація тексту. Одеса: Латстар, 2002. 292 с.
 Степанюк Н. В. Способи інтеграції инокодових повідомлень в текст (на матеріалі наукової та художественної прози): Дис. канд. філол. наук:10.02.04. Одеса, 2002. 258 с.
 Haddon M. *The Curious Incident of the Dog in the Night-Time*. London: Jonathan Cape, 2003. 272p.

References

- Bekhta, I. A. (2004). *Diskurs naratora v anglo-movnii prozi*. K.: Gramota.
 Kukharenyko, V. A. (2002). *Interpretatsiya teksta*. Odessa: Latstar.
 Stepanyuk, N. V. (2002). *Sposoby integratsii inokodovykh soobshcheniy v tekst (na materiale nauchnoy i khudozhestvennoy prozy)*. Dis. kand. filol. nauk:10.02.04. Odesa.
 Haddon, M. (2003). *The Curious Incident of the Dog in the Night-Time*. London: Jonathan Cape.

Стаття надійшла до редакції 13.09.2022 року